

POSTANOWIENIE

Dnia 22 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)
SSN Halina Kiriło
SSN Zbigniew Korzeniowski
SSN Dawid Miąsik (sprawozdawca)
SSN Zbigniew Myszka
SSN Krzysztof Rączka
SSN Romualda Spyt

w sprawie ze skargi Komitetu Wyborczego P.
na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 18 lipca 2016 r. w przedmiocie
odrzućenia sprawozdania finansowego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 22 września 2016 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Uchwałą z 18 lipca 2016 r. Państwowa Komisja Wyborcza (dalej jako PKW) postanowiła odrzucić sprawozdanie finansowe Komitetu Wyborczego P. (dalej jako KW P.) o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych tego Komitetu, w tym o uzyskanych kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania, związanych z udziałem w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, przeprowadzonych w dniu 25 października 2015 r., z powodu naruszenia art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego.

W uzasadnieniu uchwały PKW wyjaśniła, że KW P. wykazał w sprawozdaniu finansowym przychody w wysokości 354.375,00 zł, pochodzące z Funduszu Wyborczego P. (dalej jako FW P.). Z ustaleń PKW wynika, że pierwszy wpływ środków pieniężnych na rachunek bankowy KW P. w wysokości 10.000 zł, co wynika z historii rachunku bankowego, miał miejsce 5 sierpnia 2015 r. i został dokonany z rachunku bankowego P., będącego rachunkiem bieżącym tej partii. Środki te zostały wydatkowane, o czym świadczą obciążenia rachunku bankowego z 6, 7 i 10 sierpnia 2015 r., na łączną kwotę 6.189,40 zł. Dopiero 12 sierpnia 2015 r. na rachunek bankowy KW P. wpłynęła pierwsza wpłata pochodząca z rachunku bankowego FW P.. Natomiast 3 września 2015 r. z rachunku bankowego KW P. dokonano przelewu w wysokości 10.000 zł na rachunek bieżący P., tytułem zwrotu dokonanej nieprawidłowo wpłaty (z dnia 5 sierpnia 2015 r.).

W odpowiedzi na wezwanie PKW, pełnomocnik finansowy KW P. wyjaśnił, że nieprawidłowa wpłata środków z rachunku bieżącego Partii była wynikiem pomyłki, którą wykryto 3 września 2015 r. i wówczas także dokonano niezwłocznego zwrotu środków. Nastąpiło to jednak po wydatkowaniu środków z rachunku KW P..

Opierając się na powyższych ustaleniach, PKW stwierdziła, że wydatkowanie środków z wpłaty pochodzącej z rachunku bieżącego P. jest równoznaczne z przyjęciem przekazanych tą wpłatą środków przez KW P.. Przyjęcie takich środków narusza art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego, zgodnie z którym środki finansowe komitetu wyborczego partii politycznej mogą pochodzić wyłącznie z funduszu wyborczego tej partii, tworzonego na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz.U. z 2011 r. Nr 155, poz. 924 ze zm., dalej jako ustawa o partiach politycznych). Naruszenie to, stosownie do art. 144 § 1 pkt 3 lit. c Kodeksu wyborczego, stanowi przesłankę odrzucenia sprawozdania finansowego KW P..

W uzasadnieniu uchwały PKW przytoczyła treść art. 149 § 1 i następnych Kodeksu wyborczego, normujących podstawy i tryb orzekania o przepadku na rzecz Skarbu Państwa korzyści majątkowej przyjętej z naruszeniem art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego.

Uchwałę PKW z 18 lipca 2016 r. zaskarżył w całości pełnomocnik finansowy KW P.. Zaskarżonej uchwale zarzucił naruszenie: 1) art. 144 § 1 pkt 3 lit. c w zw. z art. 132 § 1 w zw. z art. 149 § 3 Kodeksu wyborczego, przez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na odrzuceniu sprawozdania finansowego, mimo dokonania przez KW P. zwrotu udzielonej korzyści majątkowej w ciągu 30 dni od jej udzielenia, a tym samym nieprzyjęcia korzyści majątkowej pochodzącej ze źródeł nieuprawnionych; 2) art. 149 § 3 Kodeksu wyborczego, przez jego niezastosowanie prowadzące do orzeczenia przepadku kwoty 10.000,00 zł w sytuacji, kiedy korzyść majątkowa udzielona KW P. została zwrócona w przewidzianym do tego terminie; 3) art. 149 § 3 w zw. z art. 149 § 1 Kodeksu wyborczego, przez niewłaściwe zastosowanie polegające na orzeczeniu przepadku kwoty 10.000 zł w sytuacji, kiedy zgromadzony materiał dowodowy wskazuje, że KW P. wydatkował, a co za tym idzie - zgodnie z rozumowaniem przyjętym przez PKW - przyjął korzyść w wysokości 6.189,40 zł. Ponadto pełnomocnik zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu przez PKW, że KW P. przyjął korzyść pochodzącą z nieuprawnionego źródła w wysokości 10.000,00 zł, podczas gdy zgromadzony materiał wskazuje, że wydatkował, a zatem przyjął kwotę 6.189,40 zł.

Pełnomocnik finansowy KW P. wniósł o uznanie skargi za zasadną oraz o przeprowadzenie dowodu z dokumentów prywatnych, tj.: 1) umowy z 4 sierpnia 2015 r. zawartej z Bankiem S.A. na okoliczność jej treści, w szczególności możliwość pozyskiwania przez KW P. środków wyłącznie z Funduszu Wyborczego P. oraz 2) oświadczenia pełnomocnika finansowego KW P. W. S. z 29 czerwca 2016 r., na okoliczność braku świadomości KW P. o pochodzeniu uzyskanych środków z nieuprawnionego źródła i dokonania ich zwrotu niezwłocznie po powzięciu wiedzy o ich pochodzeniu.

W uzasadnieniu skargi pełnomocnik finansowy KW P. podniósł, że w niespornym stanie faktycznym sprawy rozstrzygnięcie PKW jest nieprawidłowe, gdyż jeżeli komitet wyborczy może uniknąć przepadku na rzecz Skarbu Państwa nieprawnie przyjętej korzyści majątkowej, w sytuacji jej zwrotu w ciągu 30 dni od jej uzyskania, to z logicznego punktu widzenia te same zasady powinny umożliwiać uniknięcie odrzucenia sprawozdania finansowego. Prawidłowa wykładnia art. 144 § 1 pkt 3 lit. c w zw. z art. 132 § 1 w zw. z art. 149 § 3 Kodeksu wyborczego prowadzi

do wniosku, że komitet wyborczy, w przypadku przekazania mu środków z nieuprawnionych źródeł, powinien dokonać ich zwrotu niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 30 dni od ich wpływu na rachunek bankowy. Gdy komitet wyborczy dochował należytej staranności, zastrzegając w umowie rachunku bankowego, że bank jest zobowiązany do nieprzyjmowania wpłat pochodzących z innych źródeł niż fundusz wyborczy, nie ma obowiązku śledzić na bieżąco wszystkich wpłat dokonywanych na rachunek komitetu wyborczego, a wydatkowanie środków pochodzących z nieuprawnionego źródła nie może być podstawą domniemania ich przyjęcia. Brak było zatem podstaw do odrzucenia sprawozdania finansowego oraz orzeczenia przepadku korzyści majątkowej, pochodzącej z nieuprawnionego źródła, gdyż komitet wyborczy udowodnił, iż nie miał świadomości, że wydatkuje nieprawidłowo pozyskane środki, a w momencie powzięcia wiedzy w tym temacie niezwłocznie środki te zwrócił.

W odpowiedzi na skargę PKW podtrzymała stanowisko wyrażone w sentencji i uzasadnieniu uchwały z 18 lipca 2016 r., podkreślając, że przesłanką odrzucenia sprawozdania finansowego KW P. było naruszenie art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego, przez przyjęcie przez ten komitet środków finansowych w wysokości 10.000 zł, pochodzących z rachunku bieżącego partii politycznej P., tj. z innego źródła niż fundusz wyborczy partii politycznej, która utworzyła komitet wyborczy. Środki powyższe zostały w części wydatkowane na kampanię wyborczą, czemu skarżący nie zaprzeczył. PKW zaznaczyła, że zgodnie z treścią art. 144 § 1 pkt 2 i 3 Kodeksu wyborczego, naruszenie przez komitet wyborczy w gospodarce finansowej art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego skutkuje odrzuceniem sprawozdania finansowego, niezależnie od wysokości kwoty przychodów pozyskanej przez ten komitet z naruszeniem tego przepisu.

W ocenie PKW zwrot nieprawnie pozyskanych środków jest równoznaczny z ich nieprzyjęciem jedynie w sytuacji, gdy środki te nie zostały (choćby w części) wydatkowane. Jeżeli więc saldo rachunku bankowego komitetu wyborczego przekracza sumę niezwróconych jeszcze nieprawidłowych wpłat, aż do zwrotu ostatniej z nich, można uznać, że środki pochodzące z tych wpłat nie były wydatkowane, a zatem można je uznać za nieprzyjęte. Odmienna interpretacja oznaczałaby automatyzm uznawania wpłat dokonanych na rzecz komitetu za

przyjęte i czyniłaby martwą instytucję z art. 149 § 3 Kodeksu wyborczego, umożliwiającą ich zwrot. Uwzględniając powyższe rozważania PKW stwierdziła, że KW P. przyjął niedozwolone środki finansowe (przez ich wydatkowanie), co wywołuje skutek w postaci odrzucenia sprawozdania finansowego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Stan faktyczny, jak wynika z treści samej skargi, jest niesporny. Na rachunek bankowy KW P. dokonano przelewu (10.000 zł) z rachunku bieżącego partii politycznej, która ten komitet utworzyła. Komitet wydatkował część z tych środków (6.189,40 zł), zanim na jego rachunku bankowym pojawiły się środki pieniężne pochodzące z rachunku bankowego Funduszu Wyborczego P..

W tak ustalonym stanie faktycznym nie można podzielić argumentacji skarżącego, zgodnie z którą KW P. nie przyjął środków finansowych pochodzących z rachunku bieżącego partii politycznej, która go utworzyła, ponieważ we wrześniu 2015 r. (po 28 dniach od wpływu środków na rachunek) zwrócono sumę pieniężną przekazaną z naruszeniem art. 144 § 1 pkt 3 lit. c Kodeksu wyborczego. Przypomnieć należy, że podstawy faktycznej odrzucenia sprawozdania przez PKW nie stanowiło samo „przetrzymywanie” przez KW P. w okresie od 5 sierpnia do 3 września 2015 r. kwoty 10.000 zł wadliwie przekazanej na rachunek komitetu wyborczego bezpośrednio z rachunku bieżącego partii politycznej (zamiast z rachunku bankowego jej funduszu wyborczego), lecz przyjęcie tak przekazanej kwoty, czego dowodzi „wydatkowanie” części przelanych w ten sposób środków (na kwotę 6.189,40 zł) na cele prowadzonej przez Komitet kampanii wyborczej. Z niekwestionowanych przez skarżącego ustaleń PKW wynika, że na rachunku bankowym KW P. nie było – do 12 sierpnia 2015 r. – żadnych innych środków pieniężnych (przekazanych w sposób zgodny z wymogami Kodeksu wyborczego), którymi Komitet mógłby dysponować bez naruszenia art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego. Do momentu uznania na rachunku KW P. środków pieniężnych przelanych z rachunku Funduszu Wyborczego P., Komitet finansował swoją działalność w kampanii wyborczej ze środków pochodzących ze źródła, które nie mogło „legalnie” zasilić rachunku Komitetu Wyborczego.

W tych okolicznościach, skoro KW P. rozpoczął wydatkowanie przekazanej na jego rachunek kwoty 10.000 zł, doszło do przyjęcia przez niego środków przekazanych z naruszeniem art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego. Wydatkowanie środków pochodzących z rachunku bieżącego partii politycznej świadczy o tym, że komitet wyborczy przyjął środki finansowe pochodzące z innego źródła, niż fundusz wyborczy tworzącej go partii politycznej. Komitet Wyborczy, do momentu zasilenia jego rachunku środkami pochodzącymi z Funduszu Wyborczego w dniu 12 sierpnia 2015 r., nie odrzucił (nie odmówił użycia, nie zwrócił) przekazanych mu środków, co oznaczałoby „nieprzyjęcie” takich środków. Wręcz przeciwnie, Komitet zagospodarował część przekazanych mu środków wydatkując je, co uzasadnia konkluzję, że doszło do przyjęcia środków, o którym mowa w art. 144 § 1 pkt 3 lit. c Kodeksu wyborczego. Taka wykładnia art. 144 § 1 pkt 3 lit. c Kodeksu wyborczego znajduje potwierdzenie w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego, dotyczącym wykładni zwrotu „przyjęcie środków pieniężnych” (postanowienia Sądu Najwyższego z 25 czerwca 2003 r., III SW 43/03, LEX nr 1635256; z 18 maja 2005 r., III SW 5/05, OSNP 2005 nr 22, poz. 365; z 18 maja 2005 r., III SW 4/05, OSNP 2005 nr 22, poz. 364).

Rozpoczęcie wydatkowania środków pieniężnych, które nie pochodziły z funduszu wyborczego partii politycznej, w sytuacji gdy na rachunku bankowym komitetu wyborczego nie ma żadnych innych środków, z jakich można byłoby finansować udział w kampanii wyborczej, należy uznać za wyraz woli komitetu wyborczego co do przyjęcia całości przekazanej na jego rachunek kwoty. Sąd Najwyższy nie podzielił argumentacji skarżącego, zgodnie z którą KW P. nie przyjął środków pieniężnych, ponieważ w terminie 30 dni od ich otrzymania zwrócił je nadawcy. Przedstawione powyżej rozumowanie skarżącego można byłoby rozważać w kontekście terminu, w jakim komitet wyborczy ma obowiązek zwrócić wpłacającemu środki pieniężne, które trafiły na rachunek bankowego tego komitetu wbrew unormowaniu wynikającemu z art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego, gdyby w momencie wydatkowania środków na kampanię wyborczą na rachunku komitetu wyborczego znajdowały się zarówno środki pochodzące z „niedozwolonej” wpłaty, jak i z „dozwolonego” zasilenia rachunku tego komitetu z funduszu wyborczego partii politycznej. Jeżeli komitet wyborczy posiadałby na rachunku bankowym środki

pieniężne pozyskane zgodnie z art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego, można byłoby rozważać, czy wydatki komitetu wyborczego w okresie między wpływem środków pieniężnych pochodzących z niedozwolonych źródeł a zwrotem tak uzyskanych środków pieniężnych były finansowane z tych środków pieniężnych, czy też ze środków funduszu wyborczego. Jednakże w stanie faktycznym niniejszej sprawy rozstrzygnięcie powyższego problemu prawnego jest zbędne, ponieważ KW P. rozpoczął wydatkowanie środków pochodzących z przelewu z rachunku bieżącego P., zanim na rachunku bankowym KW P. pojawiły się jakiegokolwiek środki z Funduszu Wyborczego P..

Sąd Najwyższy nie podzielił także argumentacji skargi, zgodnie z którą komitet wyborczy ma 30 dni na zwrot korzyści majątkowych udzielonych mu z naruszeniem przepisów Kodeksu wyborczego, zatem zwrot sumy pieniężnej otrzymanej z naruszeniem art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego dowodzi „nieprzyjęcia” środków pieniężnych pochodzących z innego źródła niż fundusz wyborczy. Podstawy dla tego założenia skarżący upatruje w treści art. 149 § 3 Kodeksu Wyborczego, zgodnie z którym korzyści majątkowe udzielone komitetowi wyborczemu z naruszeniem przepisów kodeksu, które komitet wyborczy zwrócił w terminie 30 dni od dnia udzielenia, nie podlegają przepadkowi na rzecz Skarbu Państwa.

Przepis art. 149 § 3 Kodeksu wyborczego zawarty jest w tej części Kodeksu wyborczego, która poświęcona jest przepadkowi korzyści majątkowych przyjętych przez komitet wyborczy z naruszeniem przepisów kodeksu. Art. 149 Kodeksu wyborczego normuje całościowo instytucję przepadku takich korzyści. Unormowania wynikające z tego przepisu znajdują zastosowanie, gdy doszło do przyjęcia korzyści majątkowej z naruszeniem Kodeksu wyborczego (art. 149 § 1 Kodeksu wyborczego). Z art. 149 § 3 Kodeksu wyborczego wynika natomiast, że wyłącza on zastosowanie tylko art. 149 § 1 Kodeksu wyborczego. Opierając się na wykładni językowej i systemowej art. 149 Kodeksu wyborczego, art. 149 § 3 Kodeksu wyborczego należy interpretować w ten sposób, że tylko sankcja przepadku korzyści, o której mowa w art. 149 § 1 Kodeksu wyborczego, nie jest stosowana, jeżeli w terminie 30 dni komitet wyborczy zwróci korzyść majątkową. Przepis art. 149 § 3 Kodeksu wyborczego nie uzupełnia zatem unormowania

wynikającego z art. 132 § 1 oraz art. 144 § 1 pkt 3 lit. c Kodeksu wyborczego. Dlatego zwrot korzyści w terminie 30 dni nie uwalnia komitetu wyborczego od odpowiedzialności za naruszenie art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego, a jedynie pozwala uniknąć sankcji dodatkowej, jaką jest przepadek korzyści.

Podzielenie koncepcji skargi, zgodnie z którą komitet wyborczy ma 30 dni na zwrot środków pozyskanych z naruszeniem art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego, jest nie do pogodzenia z dotychczasowym orzecnictwem Sądu Najwyższego zakładającym obowiązek „niezwłocznego” zwrotu środków celem wykazania, że nie zostały one przyjęte. Sąd Najwyższy uznaje konsekwentnie, że komitet wyborczy może wybronić się przed zarzutem naruszenia przepisów, takich jak art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego, przez wykazanie, że wpłaty środków sprzecznych z prawem zostały „niezwłocznie zwrócone” (postanowienia Sądu Najwyższego z 18 maja 2005 r., III SW 4/05, OSNP 2005 nr 22, poz. 364; z 18 maja 2005 r., III SW 5/05, OSNP 2005 nr 22, poz. 365). Przy jednoznacznym brzmieniu art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego oraz znanych od lat orzeczeniach Sądu Najwyższego i utrwalonej już praktyki PKW, niezrozumiałe jest zachowanie osoby uprawnionej do dysponowania środkami z rachunku bankowego skarżącego, polegające na autoryzowaniu (lub wyrażaniu zgody na autoryzację przez inne osoby) płatności z tego rachunku bez uprzedniego sprawdzenia, czy znajdują się na nim środki finansowe pozyskane zgodnie z art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego. Od pełnomocnika finansowego Komitetu Wyborczego należy oczekiwać szczególnie wysokiej staranności działania, której właściwy miernik zakłada częste sprawdzanie, czy nie doszło do wpłat dokonanych z naruszeniem art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego i niezwłoczne reagowanie na takie wpłaty. Nie można mówić o zachowaniu takiej staranności, gdy pełnomocnik akceptuje finansowanie wydatków komitetu wyborczego po rozpoczęciu jego działalności, bez sprawdzenia skąd pochodzą środki, jakimi dysponuje w imieniu komitetu wyborczego. Dochowania należytej staranności w tym zakresie nie dowodzi także zawarcie stosownej umowy z bankiem, zgodnie z którą na rachunek bankowy komitetu wyborczego mogą wpływać wyłącznie środki z rachunku bankowego funduszu wyborczego partii politycznej. Niewykonanie takiej umowy przez bank (zrealizowanie przelewu na rachunek bankowy komitetu wyborczego z niedozwolonego rachunku), który nie wprowadził stosownych

procedur uniemożliwiających dokonanie przelewu niezgodnego z umową rachunku bankowego prowadzonego dla partii politycznej, skutkuje odpowiedzialnością odszkodowawczą banku. Nie rzutuje jednak na ocenę zgodności z prawem uchwały PKW o odrzuceniu sprawozdania komitetu wyborczego.

Umowa rachunku bankowego (odpowiednio sformułowana) pozwala jedynie obalić domniemanie, że środki, które trafiły na rachunek komitetu wyborczego z naruszeniem art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego i znajdowały się przez pewien czas na tym rachunku, zostały pozyskane przez ten komitet w sposób sprzeczny z prawem. Komitet wyborczy nie może odpowiadać tylko na tej podstawie faktycznej, że na jego rachunek bankowy dokonano wpłaty z naruszeniem Kodeksu wyborczego. Jednakże, gdy środki pozyskane z naruszeniem art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego zostały przez komitet wyborczy wykorzystane (wydatkowane), wówczas komitet ponosi odpowiedzialność za przyjęcie takich środków, ponieważ ich wydatkowanie dowodzi akceptacji ich wpływu na rachunek bankowy. Przed wydatkowaniem środków pełnomocnik finansowy komitetu wyborczego powinien zatem upewnić się, że dysponuje środkami, które zostały pozyskane zgodnie z art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego. Zdaniem Sądu Najwyższego, z uwagi na rygoryzm zasad finansowania działalności partii politycznych, pełnomocnik ten powinien regularnie weryfikować, czy na rachunku bankowym komitetu wyborczego nie pojawiły się „niedozwolone” środki. W dzisiejszych czasach, przy dostępie elektronicznym do rachunku bankowego oraz przy funkcjonalności dokonywania płatności z rachunku za pośrednictwem bankowości internetowej, weryfikacja stanu rachunku i źródeł wpływu na ten rachunek nie następuje nieproporcjonalnych trudności.

Prezentując w skardze argumentację odmienną od przedstawionej powyżej, skarżący odwołał się do szeregu orzeczeń Sądu Najwyższego. Przedstawiona w nich argumentacja nie podważa jednak zaprezentowanego rozumowania, zgodnie z którym w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy KW P. przyjął środki pieniężne z innego źródła niż FW P..

Stosownie do postanowienia składu siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z 23 kwietnia 2002 r., III SW 2/02 (OSNP 2003 nr 4, poz. 79), aby móc wydatkować środki finansowe, komitet wyborczy musi je najpierw przyjąć (pozyskać).

Stanowisko wyrażone w uzasadnieniu tego orzeczenia zakłada zatem sekwencję czynności, zgodnie z którą najpierw komitet wyborczy przyjmuje środki finansowe, przez akceptację zaksięgowania ich na rachunku bankowym i niepodjęcie żadnych działań celem zwrotu środków niedozwolonych albo pochodzących z niedozwolonych źródeł. Wydatkowanie środków potwierdza ich uprzednie przyjęcie, gdyż nie można „użyć” tego, czego się nie „przyjęło”.

Z kolei powołane przez skarżącego postanowienie składu siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z 25 lutego 2015 r., III SW 2/15 (LEX nr 1711696) dotyczyło odrzucenia przez PKW sprawozdania partii politycznej w oparciu o ustalenie, zgodnie z którym na stronie internetowej „s.” umieszczano szczegółowe informacje dotyczące partii, w tym dane organizacyjne, komunikaty, życzenia świąteczne wraz z wizerunkiem przewodniczącego, informacje o zjeździe partii. Z ustaleń PKW wynikało, że umieszczenie tych informacji miało miejsce bez zgody władz partii, strona internetowa nie była stroną władz centralnych partii i miała oznakowanie lokalne. Takie ustalenia faktyczne zostały przez Sąd Najwyższy uznane za niewystarczające do przyjęcia założenia, zgodnie z którym skarżąca partia świadomie korzystała z tej strony internetowej. Sąd Najwyższy przyjął, że nie można uznać samego publikowania treści związanych z partią polityczną na „prywatnej” stronie internetowej za równoznaczne z przyjęciem przez partię wartości niepieniężnej w postaci użyczenia strony internetowej z nieudokumentowanych źródeł. Odnosząc się do znaczenia kluczowego w niniejszej sprawie terminu „przyjęcie środków finansowych”, Sąd Najwyższy uznał (odwołując się do postanowienia z 23 kwietnia 2002 r., III SW 2/02, OSNP 2003 nr 4, poz. 79), że „przyjęcie” takie ma miejsce, gdy partia polityczna (komitet wyborczy) wydatkuje środki finansowe pochodzące od podmiotów nieuprawnionych do finansowania partii politycznej. Koncepcja ta opiera się na domniemaniu, że nastąpiło świadome przyjęcie przekazanych środków finansowych (wartości niepieniężnych), które to domniemanie może być wzruszone. Nie można jednak uznać, by w niniejszej sprawie domniemanie takie zostało przez skarżącego wzruszone, w sytuacji gdy na rozpoczęcie działalności KW P. środki pieniężne zostały przekazane z rachunku bieżącego partii politycznej i środki te zostały wydatkowane w części przez ten KW P., zanim jego rachunek został zasilony (prawidłowo) z wpłaty pochodzącej z FW P..

Nietrafne jest odwołanie się przez skarżącego do postanowień Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2012 r., III SW 8/12 (LEX nr 1648580) oraz z 21 marca 2012 r., III SW 2/12 (OSNP 2013 nr 5-6, poz. 71). Opierając się na tych dwóch orzeczeniach, skarżący podnosi, że przyjęcia środków z nieuprawnionego źródła nie można domniemywać, lecz należy je udowodnić. Tymczasem w postanowieniu z 19 grudnia 2012 r., III SW 8/12 (LEX nr 1648580) Sąd Najwyższy, uwzględniając skargę na uchwałę PKW o odrzuceniu sprawozdania z powodu dokonania wpłaty na pocztę przez anonimową osobę, przyjął, że to skarżąca się partia „wykazała z bardzo dużym prawdopodobieństwem, że dokonana na pocztę w dniu 14 grudnia 2011 r. wpłata kwoty 100 zł została dokonana przez obywatela polskiego, mającego stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej”. Z uzasadnienia postanowienia w sprawie III SW 8/12 nie wynika więc, że w przypadku pozyskiwania środków pieniężnych to PKW ma obowiązek udowodnienia, że wpłacone środki zostały świadomie przyjęte przez komitet wyborczy. Z orzeczenia tego wynika, że domniemanie uprawniające przyjęcie założenia, zgodnie z którym doszło do finansowania działalności partii politycznej (komitetu wyborczego) z naruszeniem obowiązujących przepisów, może zostać obalone przez skarżącego. Z kolei w postanowieniu z 21 marca 2012 r., III SW 2/12 (OSNP 2013 nr 5-6, poz. 71) Sąd Najwyższy wyraził pogląd (podtrzymany następnie w sprawie III SW 2/15), zgodnie z którym odrzucenie sprawozdania finansowego z powodu naruszenia zakazu przyjmowania wartości niepieniężnych nie może być oparte na domniemaniu ich prawdopodobnego pozyskania, ale PKW powinna wykazać (udowodnić) przyjęcie realnych „zakazanych” majątkowych wartości niepieniężnych.

Nie ma jednak racjonalnych powodów, by rozumowanie przyjęte w sprawach III SW 2/12 oraz III SW 2/15 zastosować w stanie faktycznym niniejszej sprawy. Należy bowiem jeszcze raz przypomnieć, że podstawy odrzucenia sprawozdania KW P. nie stanowi sam wpływ i (zbyt długie) przetrzymywanie na rachunku przez komitet wyborczy środków pieniężnych niepochodzących z funduszu wyborczego partii, lecz wydatkowanie na cele kampanii wyborczej środków, które nie pochodziły z funduszu wyborczego partii.

Kierując się powyższą argumentacją, Sąd Najwyższy uznał za bezpodstawny zarzut naruszenia art. 144 § 1 pkt 3 lit. c w zw. z art. 132 § 1 i art. 149 § 3 Kodeksu wyborczego.

Chybione okazały się także zarzuty skargi, których podstawa obejmuje art. 149 § 3 Kodeksu wyborczego.

Przypomnieć należy, że skargę wnosi się na uchwałę - postanowienie PKW w przedmiocie odrzucenia sprawozdania (art. 145 § 1 Kodeksu wyborczego). W postanowieniu tym PKW ma obowiązek stwierdzić także przyjęcie korzyści majątkowej z naruszeniem przepisów Kodeksu wyborczego (art. 149 § 5 Kodeksu wyborczego). Skoro zgodnie z art. 149 § 5 Kodeksu wyborczego o przyjęciu korzyści majątkowych z naruszeniem przepisów Kodeksu organ wyborczy ma „stwierdzać” w postanowieniu o przyjęciu lub o odrzuceniu sprawozdania finansowego, to sentencja uchwały powinna składać się z dwóch punktów. W pierwszym PKW rozstrzygałaby o losach sprawozdania, zaś w drugim stwierdzałaby przyjęcie korzyści majątkowej z naruszeniem prawa i określała wysokość tej korzyści.

Tymczasem sentencja uchwały PKW zaskarżonej w niniejszej sprawie rozstrzyga jedynie o odrzuceniu sprawozdania. Skoro w sentencji uchwały PKW nie stwierdzono przyjęcia przez KW P. korzyści majątkowej z naruszeniem prawa, to Sąd Najwyższy nie ma podstaw do skontrolowania uchwały w tym zakresie. Niezależnie od powyższego Sąd Najwyższy stwierdza, że gdy bezsporne jest, iż KW P. zwrócił w terminie wynikającym z art. 149 § 3 Kodeksu wyborczego uzyskaną korzyść finansową (10.000 zł), nie ma podstaw faktycznych do zastosowania art. 149 § 1 Kodeksu wyborczego. Zachowanie komitetu wyborczego, zgodne z art. 149 § 3 Kodeksu wyborczego, nie pozbawia jednak PKW kompetencji do stwierdzenia, że zwrócona kwota została przyjęta przez komitet wyborczy z naruszeniem prawa. Takiego stwierdzenia zaskarżona uchwała PKW nie zawiera. Wywody zawarte w jej uzasadnieniu nie nakładają zaś na KW P. obowiązku dobrowolnego wpłacenia kwoty 10.000 zł na rachunek właściwego urzędu skarbowego.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

